

معاملات دولتی سبز با نگاهی به مقررات اتحادیه اروپا

بهزاد قربانی درآباد^۱

چکیده:

با توجه به افزایش مصرف کالا توسط دولت‌ها و مشکلات زیست‌محیطی ناشی از آن، یکی از موضوعاتی که در خصوص نحوه تأمین کالا و خدمات در بخش دولتی مطرح گردیده، معاملات دولتی سبز است. معاملات دولتی سبز، فرآیند تأمین کالا و خدمات بر اساس معیارهای کاهش آثار مضر بر محیط زیست بوده و یکی از ابزارهای مهم دولت‌ها برای محیط زیست بهتر می‌باشد. معاملات دولتی سبز محرکی قوی برای نوآوری در محیط زیست است. این معاملات بر تصمیم‌گیری صحیح و مناسب با استفاده از معیارهای کاهش اثرات زیست‌محیطی در مصرف منابع مالی دولت‌ها برای یک ابزار مهم دستیابی به اهداف سیاست‌های حفظ محیط زیست است. اتحادیه اروپا دستورالعمل‌ها و بخشنامه‌های متعدد در خصوص معاملات دولتی سبز وضع نموده و معتقد است معاملات دولتی سبز ابزاری برای کاهش تأثیرات مضر دولت‌ها، مشاغل و شهروندان بر محیط زیست بوده و نقش کلیدی در کارایی منابع اقتصادی دارد. در این تحقیق ضمن تبیین مفهوم معاملات دولتی سبز به بررسی اهداف و مقررات آن از منظر اتحادیه اروپا پرداخته می‌شود.

واژگان کلیدی: معاملات دولتی سبز، اتحادیه اروپا، زیست محیطی، بخش دولتی، منابع عمومی.

۱. دکتری حقوق عمومی دانشگاه تهران، مدیر امور مالی دانشگاه محقق اردبیلی، ایمیل:

ghorbanybehzad@yahoo.com

مقدمه

در اتحادیه اروپا، سالانه ۱۶٪ از تولید ناخالص داخلی برای تهیه کالاها، خدمات و کارهای عمومی هزینه می‌شود (Testa, ۲۰۱۲). معاملات دولتی سبز (GPP)^۱ در سطح بین‌المللی در ژانویه ۲۰۰۲ توسط سازمان همکاری و توسعه اقتصادی (OECD)، مطرح و توصیه‌ای در مورد بهبود عملکرد زیست محیطی معاملات دولتی صادر نمود. (OECD, ۲۰۱۲) با توجه به تأثیر منفی بر محیط زیست توسط خریدهای عمومی، آیا اتحادیه اروپا مقرراتی در خصوص معاملات دولتی سبز در نظام حقوقی خود وضع نموده است؟ اهداف و مزایا معاملات دولتی سبز چیست؟ این تحقیق به دنبال بررسی نظام حقوقی اتحادیه اروپا در خصوص معاملات دولتی سبز می‌باشد.

معاملات دولتی:

یکی از وظایف دولت‌ها، تأمین کالا و خدمات می‌باشد. تأمین کالا یا خدمات توسط مقامات دولتی بر اساس سیستم معاملات دولتی صورت می‌گیرد. (UNOPS, ۲۰۱۱, p:۲) مطابق نظر بانک جهانی (۱۹۹۵) معاملات دولتی تحصیل کالا یا خدمات توسط واحدهای دولتی با استفاده از وجوه عمومی است. ادوتوی^۲ معتقد است معاملات دولتی فرآیند عملکرد سازمان‌های دولتی در تأمین کالا و خدمات عمومی است. (Adotevi, ۲۰۰۴, p: ۲۵۳) می‌توان گفت معاملات دولتی، معاملاتی هستند که به وسیله مأمورین دولتی و به نمایندگی از طرف دولت یا دستگاه دولتی از یک طرف با اشخاص حقیقی یا حقوقی خصوصی از طرف دیگر برای تأمین کالا و خدمات عمومی بر اساس فرآیند و تشریفات پیش‌بینی شده می‌باشد.

معاملات دولتی سبز:

بخش بیشتری از منابع مالی دولت‌ها توسط فرآیندهای معاملات دولتی صورت می‌گیرد. معامله دولتی فرآیندهای تحصیل کالا یا خدمات از شروع فرآیند شامل تعیین و تشخیص نیازها تا اجرای قرارداد می‌باشد. تشخیص نیازها در معاملات، وظیفه‌ای حساس و در عین حال دشوار است که مستلزم به‌کارگیری توانایی‌های علمی، تجربی و داشتن بینش عمیق در ارتباط با فرآیند مذکور می‌باشد. مقامات معامله باید روش‌هایی اتخاذ کنند که منجر به حداقل آسیب به محیط زیست بشوند. طبق ماده ۱۷ قانون محاسبات عمومی کشور: «تشخیص عبارت است از تعیین کالا و خدمات و سایر پرداخت‌هایی که تحصیل یا انجام آن‌ها برای نیل به اجرای برنامه‌های دستگاه‌های اجرایی ضروری است». ماده ۵۳ قانون مذکور، در این زمینه می‌گوید اختیار تعیین کالا و خدمات به عهده مقام مسئول دستگاه اجرایی است. تشخیص نادرست مقام اداری هم می‌تواند باعث اتلاف منابع عمومی و هم آسیب به محیط زیست گردد؛ بنابراین تشخیص، معامله و قرارداد محسوب نمی‌شود بلکه تشخیص مقدمه و تشریفات انجام معامله و قراردادهای دولتی

^۱ Green Public Procurement

^۲.Adotevi

محسوب می‌گردد؛ به عبارت دیگر تشخیص در فرآیند معاملات دولتی از جمله تعیین نوع و روش مناقصه نقش اساسی دارد. همه مقامات مسئول مکلفاند معاملات دولتی را به نحوی که قانون مقرر می‌کند از نظر شکلی و محتوایی انجام دهند. معاملات دولتی سبز تشویق مقامات مجاز خرید کالا و یا خدمات با حداقل آسیب به محیط زیست و ابزاری مهم برای دستیابی به اهداف سیاست‌های زیست محیطی در رابطه با استفاده از منابع و مصارف و تولید پایدار است. معاملات دولتی سبز، فرآیند تأمین کالا و خدمات با در نظر گرفتن کاهش آثار مضر زیست محیطی می‌باشد.

معاملات دولتی سبز از نظر اتحادیه اروپا:

مفهوم معاملات دولتی سبز:

اولین گام مهم در سطح اتحادیه اروپا در سال ۲۰۰۳ با تصویب نامه کمیسیون در مورد سیاست محصولات یکپارچه برداشته شد که برای اولین بار بر لزوم بررسی امکانات معاملات دولتی تأکید کرد. همچنین کشورهای عضو را ترغیب کرد تا برنامه‌های عملیاتی موجود در دسترس عموم را برای سبزتر کردن معاملات دولتی خود تا پایان سال ۲۰۰۶ تنظیم کنند.^۱

معاملات دولتی سبز از سال ۲۰۰۷ در اتحادیه اروپا مطرح شده و در سال ۲۰۰۹ پیمان لیسبون به اجرا درآمد. در میان بسیاری از تغییرات در چارچوب قانونی اولیه اتحادیه اروپا، اخبار قابل توجهی در زمینه سیاست‌های زیست محیطی نیز ایجاد شد. یکی از مهم‌ترین تغییرات اصلاحیه ماده ۳ پیمان اتحادیه اروپا است که برای دستیابی به یک رشد اقتصادی متعادل و ثبات قیمت، یک اقتصاد بازار اجتماعی بسیار رقابتی، اتحادیه اروپا باید اشتغال کامل و پیشرفت اجتماعی و سطح بالایی از حفاظت و بهبود کیفیت محیط زیست را هدف قرار دهد. از نظر کمیسیون اروپا، معاملات دولتی سبز فرایندی است که طی آن مقامات دولتی به دنبال تهیه کالاها، خدمات و کارهایی با اثرات زیست محیطی کاهش یافته در کل چرخه زندگی خود هستند. (European Commission, ۲۰۰۸). همچنین در کلیه فرآیند معاملات دولتی، در هنگام تعیین روش مناقصه کالا و خدمات باید معیارها و روشی که در آن اعمال شده با اصول رفتار برابر و غیر تبعیض‌آمیز سازگار باشد. اتحادیه اروپا معاملات دولتی سبز را ضروری دانسته است و آن را به عنوان ابزاری برای کاهش تأثیرات مضر دولت‌ها، مشاغل و شهروندان بر محیط زیست در نظر گرفته است.^۲

^۱ Council of the European Union renewed EU Sustainable Development Strategy of ۹ June ۲۰۰۶, ۱۰۱۱۷/۰۶.

^۲ Green public procurement. Benefits of GPP.

http://ec.europa.eu/environment/gpp/benefits_en.htm (last visited ۰۲ June ۲۰۱۲).

اهداف معاملات دولتی سبز:

از نظر اتحادیه اروپا چندین مزایا برای معاملات دولتی سبز متصور است:

مزایای مستقیم زیست محیطی

معاملات دولتی ناسازگار با محیط زیست ممکن است مستقیماً مشکلاتی مانند انتشار گازهای گلخانه‌ای، آلودگی هوا، آب و خاک، استفاده از آب، جنگل‌زدایی و غیره ایجاد نماید.

مزایای غیرمستقیم زیست محیطی

معاملات دولتی سبز آگاهی مردم را در مورد مسائل زیست محیطی افزایش داده و موفقیت در بخش دولتی و احتمالاً بخش خصوصی را تشویق می‌کند تا سیاست‌های خرید سبز را نیز در فعالیت‌های خود بگنجانند. همچنین، می‌تواند به عنوان وسیله‌ای برای انتشار اطلاعات در مورد تأثیرات زیست محیطی کالا و خدمات مورد استفاده قرار گیرد.

مزایای اجتماعی و بهداشتی

مزایای اجتماعی و بهداشتی با افزایش استانداردهای کیفیت محصولات و خدمات خریداری شده توسط مقامات دولتی و در نهایت منافع شهروندان تحقق می‌یابد. نمونه‌هایی از این مزایا می‌تواند بهبود کیفیت آب آشامیدنی، هوا، شرایط بهتر کار یا افزایش کیفیت زندگی به طور کلی باشد.

مزایای اقتصادی

معاملات دولتی سبز، وسیله‌ای برای رشد اقتصادی است. (OECD, ۲۰۱۳) معاملات دولتی سبز، نوآوری صنایع را تقویت می‌کند، زیرا آن‌ها متمایل به تولید محصولات یا خدمات «سبزتر» برای رقابت در بازار و برنده شدن در مناقصه‌ها هستند. عدم تعهدات در رعایت استانداردهای زیست محیطی بالاتر در معاملات دولتی می‌تواند منجر به ورود بازیگران جدیدی به بازار شود، بنابراین احتمالاً قیمت‌ها را کاهش می‌دهد. علاوه بر این، در صورت در نظر گرفتن هزینه تمام شده چرخه عمر محصول، باعث کاهش مصرف منابع مالی می‌گردد.

مزایای سیاسی

معاملات دولتی سبز می‌تواند منافع سیاسی نیز به همراه داشته و تعهد جدی در حفاظت از محیط زیست را بهبود بخشد. در کنار معاملات دولتی سبز، معاملات پایدار نیز مطرح می‌گردد. «معاملات پایدار»^۱ الزامات،

^۱ Sustainable Procurement

مشخصات و معیارهایی را سازگار و به نفع حفاظت از محیط زیست، پیشرفت اجتماعی و حمایت از توسعه اقتصادی، بهینه‌سازی هزینه‌ها، با در نظر گرفتن بهره‌وری منابع، بهبود کیفیت کالا و خدمات بیان می‌کند. (UNOPS, ۲۰۱۲, p. ۱۲) معاملات پایدار اصطلاح گسترده‌تری است که نه تنها معاملات دولتی سبز را در بر می‌گیرد، بلکه پیشرفت‌های اجتماعی و الزامات توسعه اقتصادی را در فرآیندهای خرید نیز لحاظ می‌کند.

معیارهای ارتقا معاملات دولتی سبز:

مقامات عمومی اروپا با استفاده از قدرت خرید خود برای انتخاب کالاها، خدمات و آثار سازگار با محیط زیست می‌توانند سهم مهمی در مصرف و تولید پایدار داشته باشند (چیزی که آن را معاملات دولتی سبز عمومی (GPP) یا خرید سبز می‌نامند). ارتقای معاملات دولتی سبز نیازمند تنظیم معیارهای عمومی معاملات دولتی سبز، مقررات گذاری چارچوب حقوقی و عملیاتی و ایجاد مشوق‌های حمایتی است. در معیارهای عمومی، تمام موفقیت معاملات دولتی سبز به محیطی کاملاً مشخص متکی است و معیارهای مربوط به کالا و خدماتی از جمله معیارهای زیست محیطی باید در اسناد مناقصه بیان شود.

اتحادیه اروپا اقدامات و معیارهای زیست محیطی خاصی را در قوانین خود پیش‌بینی نموده است. به عنوان مثال، دستورالعمل و مقررات در خصوص انرژی در طراحی محیط زیست^۱ همچنین تجهیزات تکنولوژی اطلاعات ادارات خریداری شده توسط مقامات دولت مرکزی باید از آخرین الزامات حداقل بهره‌وری انرژی تجویز شده توسط مقررات ستاره انرژی اتحادیه اروپا برخوردار باشند^۲.

در خصوص وسایل نقلیه حمل‌ونقل جاده‌ای، همه مقامات متعهد باید استفاده از انرژی عملیاتی و اثرات زیست محیطی وسایل نقلیه را به عنوان بخشی از فرآیند تهیه در نظر بگیرند. یک روش معمول برای محاسبه هزینه‌های عملیاتی مادام‌العمر وسایل نقلیه حمل‌ونقل جاده‌ای تمیز و کم‌مصرف ارائه شده است^۳.

در خصوص ساختمان‌ها، حداقل استانداردهای عملکرد انرژی در ساختمان‌های عمومی اعمال می‌شود، این‌ها در سطح ملی بر اساس یک متدولوژی مشترک اتحادیه اروپا تنظیم می‌شوند. از اول ژانویه ۲۰۱۹، تمام ساختمان‌های جدید ایجاد شده و متعلق به مقامات دولتی باید «ساختمان‌های تقریباً با انرژی صفر» باشند^۴.

^۱ Regulation (EC) ۱۰۶/۲۰۰۸, ۱۵ January ۲۰۰۸, [۲۰۰۸] OJ L ۳۹/۱ and Directive ۲۰۰۵/۳۲/EC, ۶ July ۲۰۰۵, [۲۰۰۵] OJ L ۱۹۱/۲۹.

^۲ Regulation No ۱۰۶/۲۰۰۸ on a Community energy-efficiency labelling programme for office equipment

^۳ Directive ۲۰۰۹/۳۳/EC on the promotion of clean and energy-efficient road transport vehicles

^۴ Directive ۲۰۱۰/۳۱/EU on the energy performance of buildings Energy

همچنین استفاده از ابزارهای خرید الکترونیکی می‌تواند خریدهای عمومی را برای فعالان اقتصادی بیشتر در دسترس قرار دهد. ابزارهای خرید الکترونیکی خرید محصولات را تسهیل می‌کنند. به عنوان مثال تهیه‌کنندگان عمومی در اینترنت. (Davila, Gupta and palmer, ۲۰۰۳, p.۲)

همچنین در آگهی معاملات دولتی برای یک محیط سبز راهنمایی‌هایی در مورد انواع معیارها توسط اتحادیه اروپا ارائه شده است. معیارهای معاملات دولتی سبز باید به‌عنوان حداقل مشخصات فنی که کلیه پیشنهاددهندگان باید از آن‌ها تبعیت کنند، تشکیل شود. به‌عنوان مثال، هنگامی که مقام پیمانکاری در حال خرید سیستم‌های آبیاری خودکار است، اثبات این که محصول وی از معیارهای GPP برخوردار است، منوط به پیشنهاددهنده می‌باشد که برنامه‌ریزی سیستم آبیاری باید دوره آبیاری از نظر حجم آب توزیع شده توسط مناطق قابل تنظیم باشد^۱.

معیارهای معاملات دولتی سبز اغلب می‌توانند به عنوان یک معیار مزیتی در معاملات در نظر گرفته شده و می‌توانند باعث نوآوری محصولات سازگار با محیط زیست شوند. به عنوان مثال مشابه سیستم‌های آبیاری، اگر سیستم آبیاری بتواند آب را از منابع بازیافت محلی مانند آب باران، آب زیرزمینی و خاکستری فیلتر شده جمع آوری و استفاده کند، امتیازات اضافی اعطا می‌شود.

کمیسیون اروپا در سال ۲۰۲۱ معیارهای داوطلبانه معاملات دولتی سبز اتحادیه اروپا را برای رایانه‌ها، مانیتورها، تبلت‌ها و تلفن‌های هوشمند منتشر کرده است. این معیارها تأثیرات اصلی زیست محیطی این دستگاه‌ها را نشان می‌دهند و به چهار بخش اصلی تقسیم می‌شوند:

تمدید طول عمر محصول

مصرف انرژی

مواد خطرناک

مدیریت پایان زندگی

معیارهای معاملات دولتی سبز اتحادیه اروپا برای مراکز داده، اتاق سرور و سرویس‌های ابری و معیارهای GPP اتحادیه اروپا برای تجهیزات تصویربرداری، مواد مصرفی و خدمات چاپی اکنون به ۲۳ زبان اتحادیه اروپا ۸ دسامبر ۲۰۲۰ در صفحه وب معیارهای GPP اتحادیه اروپا موجود است.

همچنین در ۲۹ ژوئیه ۲۰۲۰، کمیسیون اروپا معیارهای داوطلبانه معاملات دولتی سبز اتحادیه اروپا را برای تجهیزات تصویربرداری، مواد مصرفی و خدمات چاپ منتشر کرده است. معیارهای شامل هر دو معیار اصلی و

^۱ EU GPP Criteria for Gardening Products and Services - ۲ June ۲۰۱۲
<http://ec.europa.eu/environment/gpp/pdf/criteria/gardening>

جامع زیست محیطی است که قابل تأیید هستند و کل چرخه زندگی (طراحی، استفاده و پایان عمر) را شامل می‌شوند. معیارهای اصلی را هر کشور عضو یا هر خریدار می‌تواند استفاده کند و فقط بر تأثیرات اساسی محیط زیست تمرکز دارد. معیارهای جامع بر افرادی که قصد خرید کالا با بالاترین استانداردهای زیست محیطی را دارند، تأکید می‌نماید. در مسیرهای معمول تهیه محصولات و خدمات تجهیزات تصویربرداری شامل تجهیزات، مواد مصرفی مانند کارتریج‌ها و خدمات مربوط به تجهیزات تصویربرداری تحت پوشش قرار می‌گیرد. از جمله کمیسیون اروپا پیشنهاد کرده است که کشورهای عضو از دو شاخص برای ارزیابی سطح معاملات دولتی سبز استفاده کنند. اول، شاخص‌های کمی بوده که می‌تواند برای ارزیابی میزان جذب معاملات دولتی سبز با مقایسه تعداد و مقادیر خریدهای سبز با سطح کلی معاملات دولتی مورد استفاده قرار گیرد. شاخص دوم، تأثیر گرا بوده، ارزیابی سودهای زیست محیطی و مالی حاصل از این نوع خرید را فراهم می‌کند. برخی معتقدند پیاده سازی الزامات معاملات دولتی سبز ممکن است منجر به اندکی افزایش هزینه شود، اما مستلزم مشارکت و همکاری ادارات مختلف و کارکنان در سراسر سازمان است. به احتمال زیاد نیاز به مشاوره با کارشناسان امور مالی، محیط زیست و معاملات و همچنین برخی از بخش‌های تخصصی مانند ساخت و ساز، انرژی یا فناوری اطلاعات است.

گرچه معاملات دولتی سبز یک ابزار داوطلبانه است، اما نقش اساسی در تلاش‌های اتحادیه اروپا برای تبدیل شدن به یک اقتصاد با بهره‌وری بیشتر از منابع دارد. می‌تواند به تحریک انبوه تقاضا برای کالاها و خدمات پایدارتر کمک کند و محرکی قوی برای نوآوری در محیط زیست است.

چارچوب قانونی معاملات دولتی سبز:

چارچوب قانونی برای معاملات دولتی توسط مفاد پیمان عملکرد اتحادیه اروپا^۱ (از این پس پیمان) و توسط تدارکات اتحادیه اروپا تعریف شده است. همان‌طور که دستورالعمل‌ها توسط دیوان عدالت اروپا تفسیر شده، از منظر بین‌المللی، اتحادیه اروپا متعهد به رعایت شرایط توافق‌نامه تدارکات دولتی (GPA) سازمان تجارت جهانی (WTO) و موافقت‌نامه‌های تجاری دوجانبه است. پیاده‌سازی معاملات دولتی سبز نیازمند برخی برنامه‌ریزی‌ها از جمله تعیین دامنه معاملات در سازمان، تعیین اولویت‌ها و اهداف فعالیت‌های، سازمان‌دهی آموزش مناسب برای کارکنان و نظارت بر عملکرد می‌باشد.

در بیشتر کشورهای اتحادیه اروپا، برنامه‌های اقدام ملی ایجاد شده که احتمالاً بر رویکرد استراتژیک اجرای مقامات در آن کشور تأثیر خواهد داشت، به عنوان مثال از نظر اهداف تعیین شده، گروه‌های اولویت‌دار و الزامات نظارت.

^۱ Treaty on the Functioning of the European Union (TFEU)

معاملات دولتی تابع اصول کلی ناشی از پیمان اتحادیه اروپا و قوانین خاص تعیین شده در بخشنامه‌ها است. هر دو منبع قانون مربوط به GPP هستند. معاهدات اتحادیه اروپا، اصلی‌ترین دستورالعمل‌های معاملات دولتی است.^۱ بخشنامه ۱۷/۲۰۰۴ / EC پارلمان اروپا هماهنگی رویه‌های معاملات دولتی در بخش‌های آب، انرژی، حمل‌ونقل و خدمات پستی می‌باشد.^۲ کمیسیون اروپا تعدادی از اسناد تفسیری و غیر الزام‌آور مانند کتاب راهنمای معاملات سبز، جعبه ابزار آموزش و ارتباطات تفسیری را ارائه داده است.

معاملات دولتی سبز نیازمند معیارهایی برای کاهش آثار مضر بر محیط زیست بوده و مقررات گذاران بایستی با توجه به تعهدات دولت‌ها بر حفاظت از محیط زیست، مقرراتی در فرآیند معاملات دولتی وضع نمایند تا اطمینان حاصل گردد منابع مالی به صورت مؤثر و کارآ مصرف می‌شود.

پیمان عملکرد اتحادیه اروپا شامل قوانین صریح در زمینه معاملات دولتی سبز نیست. با این حال، بر اصولی نظیر اصل آزاد کالا،^۳ اصل عدم تبعیض،^۴ اصل رفتار برابر،^۵ اصل شفافیت^۶ اصل بهترین ارزش پول^۷ و اصل تناسب^۸ در تمامی فرآیند معاملات تأکید می‌کند. (European Commission, ۲۰۱۱, p ۱۶)

تمام این اصول پیمان عملکرد اتحادیه اروپا در زمینه معاملات دولتی بوده که توسط دیوان عدالت اتحادیه اروپا^۹ (CJEU) تدوین و تفسیر شده است.

پرونده اتوبوس کنکور دیا (Concordia Bus):

حکم این پرونده، معیار زیست محیطی را می‌توان هنگام تصمیم‌گیری در مورد اعطای قرارداد به پیشنهاددهنده‌ای که از نظر اقتصادی مناسب‌ترین پیشنهاد را ارائه می‌دهد، اثبات می‌کند. در این پرونده، مقامات هلسنکی اعلامیه مناقصه‌ای را ارائه دادند که معیارهای ارزیابی از سه دسته تشکیل می‌شود: اول، قیمت کلی عملیات؛ دوم، کیفیت ناوگان اتوبوس‌رانی؛ و سوم، کیفیت اپراتور و مدیریت محیط زیستی.

با توجه به معیارهای دوم، امتیازات اضافی برای سطح انتشار اکسید نیتروژن و سطح سر و صدای اتوبوس اعطا می‌شود. کنکور دیا، مناقصه‌گر که مقام دوم را به دست آورد، استدلال کرد که میزان انتشار اکسید نیتروژن و میزان سر و صدا، ناعادلانه و تبعیض‌آمیز است و امتیازات اضافی به نفع یک مناقصه‌گر است. دادگاه ملی

^۱ Directive ۲۰۰۴/۱۸/EC of the European Parliament and of the Council of ۳۱ March ۲۰۰۴. and ۲۰۰۴/۱۷/EC ۲۴, - ۲۰۰۴/۱۸ / EC

^۲ Directive ۲۰۰۴/۱۷/EC of the European Parliament

^۳ freedom of goods

^۴ non-discrimination

^۵ equal treatment

^۶ transparency

^۷ best value of money

^۸ proportionality

^۹ Court of Justice of the European Union

برای صدور حکم مقدماتی به دیوان عدالت اتحادیه اروپا استناد کرد که آیا می‌توان در مرحله اعطای قرارداد شرایط محیطی را لحاظ کرد و برای برخی از معیارهای زیست محیطی امتیاز اضافی به آن اعطا کرد؛ بنابراین معیار (سطح انتشار اکسید نیتروژن و میزان سر و صدا) که می‌تواند توسط چند شرکت یا یک شرکت برآورده شود، اصل رفتار برابر را نقض نمی‌کند. در نتیجه، هنگامی که در دستورالعمل ۱۸/۲۰۰۴ / EC در ماده ۵۳ (۱) «مشخصات محیطی» در نظر گرفته شد، نتیجه حکم تقویت می‌شود.

بخشنامه EC/۱۸/۲۰۰۴ این امکان را برای مقامات پیمانکاری فراهم کرده است که ملاحظات زیست محیطی را در آن لحاظ کنند. با این حال، آن‌ها باید چهار شرط پیدا شده در پرونده Concordia Bus را داشته باشند؛ بنابراین این دستورالعمل روشن می‌کند که چگونه مقامات متعهد می‌توانند در حفاظت از محیط زیست و ارتقا توسعه پایدار مشارکت داشته باشند، در حالی که امکان دستیابی به بهترین قیمت برای قراردادهای خود را تضمین می‌کند. علاوه بر این، اقدامات دیگری در اتحادیه اروپا وجود دارد که شامل ملاحظات زیست محیطی است. به عنوان مثال، دستورالعمل وسیله نقلیه پاک ۳۳/۲۰۰۹ / EC^۱

وزیر محیط زیست دانمارک اظهار می‌دارد که «اگر ما در بخش دولتی در خرید سبز بهتر بودیم، می‌توانستیم چندین مسئله را هم‌زمان حل کنیم. ما هم‌زمان با ایجاد رشد و اشتغال در شرکت‌هایی که فناوری سبز را توسعه می‌دهند، می‌توانیم آب و هوا و محیط را بهبود ببخشیم؛ به عبارت دیگر، خرید سبز یکی از کلیدهای تبدیل جهان به اقتصاد سبز است»^۲

هر دو دستورالعمل EC/۱۷/۲۰۰۴ و EC/۱۸/۲۰۰۴ معاملات دولتی امکانات مختلفی را برای چگونگی ادغام ملاحظات زیست محیطی در رویه معاملات دولتی فراهم می‌کند. در سال ۲۰۱۴، وزارت محیط زیست و امور روستایی انگلستان (Defra) چارچوبی را برای خرید مواد غذایی پایدار با عنوان برنامه‌ای برای معاملات دولتی تهیه کرد. این طرح با تأیید نخست وزیر انگلیس، چشم‌انداز خاص، اهداف و نتایج تهیه مواد غذایی پایدار را مشخص می‌کند و شامل تعامل و حمایت از تأمین‌کنندگان برای تولید و تهیه غذا و پذیرایی پایدار است. این سیاست شامل یک رویکرد کارت امتیازی متوازن به ارزش پول که شامل استفاده از منابعی مانند انرژی، آب و پسماند، تأثیرات زیست محیطی، تنوع و فصلی بودن، رفاه حیوانات و تجارت عادلانه و اخلاقی است.^۳

بخشنامه‌های ۲۰۱۴ انتقال به مناقصه کاملاً الکترونیکی تا سال ۲۰۱۸ را در نظر گرفته است. در بیشتر کشورهای عضو می‌توانند ابزاری ارزشمند برای حمایت از اجرای معاملات دولتی سبز باشند. به طور خاص،

^۱ Clean Vehicle Directive ۲۰۰۹/۳۳/EC ۳۹ Article ۵(۱) of the Directive ۲۰۰۹/۳۳/EC of the European Parliament and of the Council of ۲۳ April ۲۰۰۹ on the promotion of clean and energy-efficient road transport vehicles Text with EEA relevance, L ۱۲۰.

^۲ "Danish Minister for Environment (۲۰۱۲)

^۳ www.gov.uk/government/uploads/system/

سیستم‌های خرید الکترونیکی می‌توانند به شما امکان پیگیری استفاده از معیارهای معاملات ارائه کند. کمیسیون اروپا با هدف سبز ساختن، نیمی از مناقصه‌های عمومی اروپا را تا سال ۲۰۲۰ فرموله کرد.

(Testa et al, ۲۰۱۲)

بخش‌نامه‌های معاملات دولتی اتحادیه اروپا:

در تاریخ ۲۶ فوریه ۲۰۱۴، شورای اتحادیه اروپا و پارلمان اروپا دو دستورالعمل^۱ را تصویب کردند که هدف آن‌ها ساده‌سازی مراحل معاملات دولتی و انعطاف‌پذیری آن‌ها است. دستورالعمل EU/۲۴/۲۰۱۴ در مورد معاملات دولتی، و دستورالعمل EU/۲۵/۲۰۱۴ در خصوص معاملات واحدهای عملیاتی در بخش‌های آب، انرژی، حمل‌ونقل و خدمات پستی. اهداف این دستورالعمل‌ها شامل حفاظت از محیط زیست، مسئولیت اجتماعی، نوآوری، مبارزه با تغییرات آب و هوایی، اشتغال، بهداشت عمومی و سایر ملاحظات اجتماعی و زیست محیطی است.

از نظر معاملات دولتی سبز، مواردی در بخش‌های زیر دستورالعمل بیان شده است:

تعریف الزامات قرارداد: تعریف مشخصات فنی از طریق ماده ۴۲ و پیوست VII دستورالعمل EU/۲۴/۲۰۱۴ و ماده ۶۰ و پیوست VIII دستورالعمل EU/۲۵/۲۰۱۴

استفاده از برچسب‌ها: شرایط استفاده از برچسب‌ها در ماده ۴۳ دستورالعمل EU/۲۴/۲۰۱۴ و ماده ۶۱ دستورالعمل EU/۲۵/۲۰۱۴

اعطای قراردادهای عمومی: بر اساس مناقصه اقتصادی که مقرون به صرفه است به عنوان بخشی از ماده ۶۷ دستورالعمل EU/۲۴/۲۰۱۴ و ماده ۸۲ دستورالعمل EU/۲۵/۲۰۱۴

مشارکت در نوآوری: در مواردی که یک مقام پیمانکاری بخواهد کالاها یا خدماتی را خریداری کند که در حال حاضر در بازار موجود نیست، ممکن است با یک یا چند شریک همکاری نوآوری برقرار کند. این امر امکان ایجاد تحقیق و توسعه (تحقیق و توسعه)، آزمایش آزمایشی و خرید بعدی یک محصول، خدمات یا کار جدید را با ایجاد یک مشارکت ساختار یافته فراهم می‌کند. روش ایجاد مشارکت نوآوری در ماده ۳۱ دستورالعمل EU/۲۴/۲۰۱۴ بیان شده است.

^۱ Directive ۲۰۱۴/۲۴/EU on public procurement and Directive ۲۰۱۴/۲۵/EU on procurement by entities operating in the water, energy, transport and postal services sectors

مشاوره در بازار: بخشنامه‌های خرید به طور خاص امکان مشاوره مقدماتی بازار با تأمین کنندگان را برای دریافت مشاوره فراهم می‌کند، که ممکن است در تهیه روش استفاده شود. ماده ۴۰ دستورالعمل EU/۲۴/۲۰۱۴

نتیجه‌گیری

معاملات دولتی سبز خرید کالا و خدماتی است که تأثیرات محیط زیستی را کاهش می‌دهد. معاملات دولتی سبز (GPP) یک ابزار مهم برای دستیابی به اهداف سیاست‌های محیط زیستی مربوط به تغییرات آب و هوا، استفاده از منابع و مصرف پایدار و تولید است - به ویژه با توجه به اهمیت هزینه‌های بخش عمومی برای کالاها و خدمات. استفاده از رهنمودهای معاملات دولتی سبز در بخش‌های مختلف راه رسیدن به پایداری و حفظ محیط زیست می‌باشد. مقامات تشخیص خرید اعضای اتحادیه اروپا نقش اساسی در تعیین نوع کالا و خدمات برای حفظ محیط زیست و توسعه پایدار دارند.

اتحادیه اروپا نسبت به تدوین دستورالعمل بر اساس معیارهای کاهش آثار مضر بر محیط زیست اقدام نموده و چارچوب‌های قانونی در این خصوص وضع نموده است. اتحادیه اروپا کشورهای عضو را تشویق کرده که در معاملات دولتی در تهیه کالا و خدمات، بیشتر به ملاحظات زیست محیطی توجه کنند و لیست مشخصی از مراحل به منظور اطمینان از درج معیارهای زیست محیطی در فرآیند معاملات دولتی تهیه کالا و خدمات تدوین نموده است.

منابع

- ۱-Adotévi, S. (۲۰۰۴). "Public Procurement Performance". International Public Procurement Conference Proceedings Vol. ۳, PP: ۲۴۳-۲۶۱
- ۲-OECD (۲۰۰۲). Recommendation of the Council on Improving the Environmental Performance of Public Procurement of ۲۳ January
- ۳-Regulation (EC) ۱۰۶/۲۰۰۸, ۱۵ January ۲۰۰۸, [۲۰۰۸] OJ L ۳۹/۱ and Directive ۲۰۰۵۳۲/EC, ۶ July ۲۰۰۵, [۲۰۰۵] OJ L ۱۹۱/۲۹.
- ۴-Regulation No ۱۰۶/۲۰۰۸ on a Community energy-efficiency labelling programme for office equipment
- ۵-Council of the European Union (۲۰۰۶) renewed EU Sustainable Development Strategy of ۹ June ۲۰۰۶, ۱۰۱۱۷/۰۶

۶-Clean Vehicle Directive ۲۰۰۹/۳۳/EC ۳۹ Article ۵(۱) of the Directive ۲۰۰۹/۳۳/EC of the European Parliament and of the Council of ۲۳ April ۲۰۰۹ on the promotion of clean and energy-efficient road transport vehicles Text with EEA relevance, L ۱۲۰.

۷-EU GPP Criteria for Gardening Products and Services (۲۰۱۲). <http://ec.europa.eu/>

۸-Green public procurement. Benefits of GPP. (۲۰۱۲), <http://ec.europa.eu/>

۹-Directive ۲۰۰۴/۱۸/EC of the European Parliament and of the Council of ۳۱ March

۱۰-Directive ۲۰۰۴/۱۷/EC - of the European Parliament the 'utilities directive'

۱۱-Directive ۲۰۰۸/۹۸/EC on waste (Waste Framework Directive) Sets the basic concepts and definitions related to waste management and lays down waste management principles such as the "polluter pays principle" and the "waste hierarchy.

۱۲-Directive ۲۰۱۲/۲۷/EU on energy efficiency The Energy Efficiency Directive requires central government authorities to only purchase highly energy-efficient products, services and buildings. Annex III of the Directive sets out the approach which applies to each product/service sector.

۱۳-Directive ۲۰۱۴/۲۳/EU on the award of concession contracts Concessions directive (applies to both public and utilities sectors)

۱۴-Directive ۲۰۱۴/۲۴/EU on public procurement and repealing Directive ۲۰۰۴/۱۸/EC Public sector procurement directive

۱۵-Directive ۲۰۱۴/۲۵/EU on procurement by entities operating in the water, energy, transport and postal services sectors.

۱۶-European Commission (۲۰۰۸a). Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions Brussels, Public Procurement for a Better Environment, COM (۲۰۰۸), vol. ۴۰۰/۲

۱۷-European Commission, (۲۰۱۱), Buying Green! A Handbook on Green Public Procurement, ۲nd ed., Publications Office of the European Union, Luxemburg

۱۸-Testa, F., Iraldo, F., Frey, M., & Daddi, T. (۲۰۱۲). What factors influence the uptake of GPP (green public procurement) practices? New evidence from an Italian survey. Ecological Economics, ۸۲, pp.۸۸-۹۶.

۱۹-UNOPS, (۲۰۱۲). ILO, ITC. A guide on Sustainable Procurement for the UN System - Buying for a better world. p. ۱۲.